GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadwornéj *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 56. W Piątek dnia 6. Marca. **1840.**

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, dn. 3. Marca.

N. Pan Sędziemu przy Sądzie Ziemsko-miejskim w Poznaniu, Hellmuth, order Orła czerwonego 4téj klassy dać raczył.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 26 Lutego.

Potwierdza się, że układy Xięcia Broglie były bezowocne i że tenże wczoraj wieczorem pełnomocnictwa swoje Królowi zwrócił. Jedna z gazet tutejszych powiada: „Zdaje się, iż jest przeznaczeniem naszém, raz jeszcze przebyć wszystkie koleje przesilenia ministeryalnego, które w r. zeszłym po dymissyi Ministeryum z dn. 15. Kwietnia po sobie następowały. Chcą na przemiany wszystkich doświadczać kombinacyi, wskazywanych przez okoliczności, a kiedy wszystko na nic się nie przyda, do gabinetu z dn. 12. Maja powrócić i na modyfikacyi onego zaprzestać. Tymczasem pierwsza przez Xięcia Broglie zamierzona kombinacya na niczém spełzła. Głoszą dzisiaj, że Pana Thiers do Króla wezwano i że on otrzymał zlecenie utworzenia gabinetu. Wiele przeszkód zawadzających roku przeszłego wstąpieniu Pana Thiers do gabinetu, obecnie znikło; twierdzą wszelako, że na zamku wielki jeszcze czują wstręt od kandydatury Pana Thiersa, i nie dziwiłoby nas, gdyby jego usiłowania równie niepomyślny wydały skutek, jak zabiegi Xięcia Broglie. Słychać, że Pan Thiers wczoraj wieczorem długą odbył rozmowę z Panem Odilon-Barrot i że Królowi powiedział, iż z kilku mężami lewéj strony losu doświadczać chce. Zdaje się wszelako, że Pan Odilon-Barrot czynionych sobie propozycyi nie przyjął, mówiąc, iż jeszcze nie nadeszła chwila, w któréj oppozycya u stéru zarządów stanąćby mogła.« — Wszystkie inne gazety wynurzają przekonanie, że jest zamiarem zamku znużyć Izby i publiczność, aby sobie Ministeryum z dnia 12. Maja znowu narzucić dały. Tylko Kuryer francuzki obejmuje obszerny i nader uwagi godny artykuł, z którego w istocie wynika, że Pana Odilon-Barrot chociaż dotychczas tylko pośrednio do uczestniczenia w nowém Ministeryum wezwano. Powiada bowiem między innémi: „Oppozycya przewrotnym namiętnościom, monarchię z sobą porwać usiłującym, zawsze mocną stawiała zaporę: zniweczyła ona swoją wytrwałością wszelkie środki i kombinacye, które Królestwo z dnia

7. Sierpnia od rewolucyi lipcowéj odłączać usiłowały. Nie potrzebowała innego natchnienia, prócz swéj miłości ojczyzny, aby się przekonać, że w społeczeństwie francuzkiém jest jeszcze nieosadzone miejsce, którego zajęcie byłoby wielkiéj wagi, i że stronnictwo, torujące drogę postępowi, nie naruszając podstawy władzy, w stósownéj chwili rząd reprezentacyjny ocalić może. Chwila ta nadeszła — tak przynajmniéj twierdzi dawniejsza większość — i kilku z ich członków Pana Odilon-Barrot wprost wezwało, ażeby władzę objął. Jakkolwiek wezwanie takowe zaszczytnem, kiedy od zaciętych pochodzi przeciwników, nie jest jednak P. Odilon-Barrot w stanie życzeniom ich zadość uczynić. Wstąpienie stronnictwa jakiego do Ministeryum powinno być zawsze skutkiem nieodzownéj konieczności, któréj uniknąć nie można. Aby oppozycyę skłonić do przejścia od oporu do przewodniczenia i do przeskoczenia stopni, oddzielających ją od władzy w opinii publicznéj, trzeba, żeby się jakie niebezpieczeństwo okazało. Ale czyż jest takie niebezpieczeństwo? Czyż w istocie niepopularność Ministrów popularność Króla przytłumiła? Czyż monarchia raz jeszcze wstrząśnięta? Wypadałoby tak mniemać, czytając artykuły Dziennika sporów. Wszakże chociaż położenie nasze krytyczne, nie przyznajem jednak, żeby miało być nader niebezpiecznem; oppozycya więc, stósownie do naturalnego toku rzeczy, innéj jeszcze przyszłości czekać musi.«

Królowa i Xiążę Orleański nocy zeszłéj do Bruxelli wyjechali.

Moniteur parisien donosi teraz urzędownie, że P. Guizot wczoraj po południu o 4téj godzinie do Londynu się udał.

Rząd ogłasza dzisiaj następującą telegraficzną depeszę z Bajonne z dn. 25. Lutego: »General-Porucznik dowódzca 20. dywizyi wojska do Ministra wojny: »Espartero d. 19. do Muniezy przybył. Wszystkie działa oblężnicze tam zgromadzono. Po przybyciu jego powstały zamieszania między załogą w Segura i d. 20. tuszono sobie, że załoga ta kapitulować będzie.«

Anglia.

Z Londynu, dnia 25. Lutego.

Rząd francuzki konferencyi zgromadzonéj w Londynie, aby nad sprawami Wschodu obradować, ku największemu zadziwieniu gazety Morning-Post, następujące uczynić miał propozycye: «Aby układy do zaspakajającego doprowadzić końca, trzeba, aby Porta Ottomańska nadzwyczajnego Posła u konferencyi zawierzytelniła i ażeby tenże obok zwyczajnego Ambassadora w Londynie rezydował.“ — Propozycyę tę (tak donosi wspomniana Morning-Post) przyjąć miano, gdyż Francya oświadczyła, że pomyślności i godności Turcyi bronić pragnie, i że korzyści tego państwa widocznie zostałyby nadwerężone, gdyby nad sprawami jego w nieobecności Posła zawyrokować miano. Wydano więc do Porty w téj mierze odezwę. — Morning Post wnioskuje stąd, że Francya teraz mniej już sprzyja Wicekrólowi Egiptu. Ponieważ wszelako ciągle nic jeszcze nie uczyniono, obawia się więc ta gazeta, żeby stanowisko pomyślne Mehmeda Alego do powtórnego rozpoczęcia kroków nieprzyjacielskich go nie spowodowało, w skutek czego Rossya z najlepszym pozorem znowu roli pacyfikatora Turcyi podjąćby się mogła. Gazeta ta trwa w swojém twierdzeniu, że P. Pontois w Konstantynopolu bez pewnych przebywa instrukcyi. Oraz sądzi, że powszechne mniemanie, jakoby układy Pana Brunnow na niczém spełzły, nie jest dostatecznie uzasadnione.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 18. Lutego.

Dokończ. mowy od tronu: «Osady nasze, będące prawdziwym wzorem prawości, cieszą się nieprzerwanym pokojem a pomyślność ich codziennie się wzmaga. Także na półwyspie używa większa część prowincyi dobrodziejstw pokoju i okazuje oznakę niedwuczneczuą wdzięczności owoców pamiętnego układu w Bergarze. Przez wasz dobroczynny wpływ, przez gorliwość i nieugiętość władz i przez wspieranie ze strony milicyi narodowéj, znającéj dokładnie cel, w jakim ją ustanowiono, porządek i spokojność w królestwie utrzymane zostały, i jeżeli się w istocie niektóre pomniejsze, aczkolwiek dość rzadkie, wydarzyły wyjątki, przedsięwsięte przez mój rząd środki były dostateczne do położenia tamy złemu, a zbawienne wodze praw zapobiegną wznawianiu się scen podobnych. — Przykra pora roku przerwała postępy oręża naszego. Większa część naszéj armii stoi zebrana w wyższéj i niższéj Aragonii i gotuje się do zbierania nowych wawrzynów. Jéj doświadczone męstwo i karność, jako też poświęcenie się biegłego jéj wodza, poczytuję za pewną rękojmią przyszłego zwycięstwa. Prowincye Galicya, Toledo i Ciudad-Beel są uspokojone, a że się jeszcze kilka znajduje prowincyi, gdzie to, z żalem wyznając, jeszcze nie nastąpiło, przeto rząd mój potrzebnych chwycił się środków, aby i tam także równie pomyślny do skutku przywieść wypadek. — Po siedmioletniéj pustoszącéj wojnie

stan skarbu nie może naturalnie być tak kwitnącym, jakby istotnie tego życzyć sobie należało. Wielkie zasoby, jakiemi jeszcze zaprawdę rozrządzać możemy, dopomogą nam mimo to do przywrócenia kredytu państwa i do zachowania i nadal sławy nieskazitelnéj prawości ludu hiszpańskiego. Rząd mój przełoży wam niezwłocznie projekta do prawa, dotyczące się koniecznie potrzebnego utworzenia administracyi, która, zabezpieczając pomyślny byt publiczny, równie w krajowych jak zagranicznych wierzycieli na nowo wpoi zaufanie; potrafi ona równocześnie popieranie interessów kraju z jak największą oszczędnością, któréj położenie nasze koniecznie po nas wymaga, pogodzić. — Że zaś wielkie dzieło pacyfikacyi do tego doszło stopnia, potrzeba zapewnić narodowi korzyść rządu konstytucyjnego dobremi prawami, któreby, odpowiadając duchowi Konstytucyi, były zarazem pewną rękojmią utrzymania pokoju i porządku. W tym ważnym celu przełożone wam będą różne projekta do prawa, których konieczność powszechnie uczuć się daje; t. j. projekt do prawa pod względem środków, dążących do pojednania z duchem Konstytucyi urządzenia deputacyi prowincyalnych ayuntamientosów, projekt do prawa względem usunięcia nadużyć prawa wyborów, jak was o tém doświadczenie przekonywa; projekt do prawa, mający religii bezpieczeństwo i godność zapewnić i razem byt księży, jako też zakonników i zakonnic ustalić, i nareszcie niektóre projekta do prawa o urządzeniu Rady stanu, pielęgnowaniu sprawiedliwości, o marynarce i innych mniejszéj wagi przedmiotach. — Moi Panowie Senatorowie i Deputowani! Pokój, jedność i pojednanie Hiszpanów były i są zawsze najgorętszemi życzeniami mego serca. Opatrzność pobłogosławiła moim usiłowaniom, zapewniając tryumf orężowi naszemu; waszą i rządu mego jest powinnością reszty dokonać. Liczę na waszę prawość i spodziewam się, że, zgromadzając się pod sztandarem zaprzysiężonéj przez nas Konstytucyi w koło tronu mojéj dostojnéj córki, wszelkie przeszkody pokonamy, jakie tylko ustaleniu porządku i prawdziwéj wolności zaporę stawiać będą. Wynurzyłam wam tu moje życzenie, jako i to, czego się naród po was spodziewa; przekonana jestem, że tenże w oczekiwaniu swojem zawiedziony nie zostanie."

Po skończeniu mowy od tronu, przyjętéj z największemi oklaskami, oznajmiła Królowa, że się posiedzenia Kortezów rozpoczęły i orszak powrócił do pałacu w tym samym porządku, w jakim przyjechał. Izba deputowanych jutro posiedzenia swoje rozpocznie i pełnomocnictwa sprawdzać będzie.

Turcya.

Z Konstantynopola, d. 7. Lutego.

(*Gaz. francuzkie.*) — Przybyły z Teheranu do poselstwa angielskiego Tatar spotkał się, według pogłoski, z Panem Sercey, nowym Posłem francuzkim przy dworze Perskim, nie daleko od stolicy Persyi. Szach Perski miał być niebezpiecznie chory a w Schiras i Ispahan lud się miał zbuntować.

Egipt.

Z Alexandryi, d. 31. Styczn.

(*Gaz. pow. Lipska.*) — Kapudan Basza wzbrania się wydać Nischan Ifthar. Nowo mianowany Kaimakan Kapudana Baszy, Mustafa Basza, przyjął ferman mianowania swego, równie jak Mehmed Ali, z obłudnemi oznakami uszanowania. Na tém się też wszystko skończy. Inaczéj jednak brzmią podobno raporta Konsula angielskiego Hodgesa do Lorda Ponsonby. Podług tychże spodziewać się wypada z pewnością groźnego i powszechnego powstania w Syryi i Egipcie, skoro tylko jakakolwiek demonstracya z strony mocarstw europejskich nastąpi. W Kahirze i Alexandryi Mehmed Ali z powodu tego wzburzenia umysłów uzbrojenia motłochu zaprzestał. Wszyscy pragną pokoju, wyjąwszy tylko Wicekróla i jego żądzą boju pałających oficerów francuzkich. Taka to treść doniesień Pułkownika Hodgesa, ale w Konstantynopolu temu mało co wierzą.

Rozmaite wiadomości.

Z Poznania. — Dziennik Urzędowy Król. Rejencyi w Poznaniu z dn. 3. Marca r. b. obejmuje między innémi obwieszczenie tyczące się używania wag celnych; — okradania transportów soli; — nadania wsi Zielomyśl w pow. Międzyrz. własności uzdolniającéj do wyboru na Sejm; — o urzędach lustracyjnych; — o chorobach bydlęcych: pomiędzy owcami dominialnemi i włościańskiemi w Gruszczynie, pow. Poznańskiego, wybuchła ośpica i została wieś rzeczona zamkniętą co do wełny, owiec, ostréj paszy i mierzwy; — w Kuligowie i Wyszanowie pow. Międzyrzeckiego ustała ośpica owcza, zaczém znosi się kordon wsi rzeczonych; — o wystawie zwierząt w Frankfurcie nad Odrą; — polecenie następującego dzieła C. W. Frommann: Gruntowna nauka czyli instrukcja praktyczna do zakładania wodociągów i pomp w objętości, w jakiéj takowe do dostarczenia wody w średnich i mniejszych miastach, w gminach wiejskich i po folwarkach potrzebnemi być mogą; — następujące doniesienie pochwalne: Wyrobnik Bogumir Hoffmann w folwarku

Wielowieś pow. Międzychodskiego, zarwał się dn. 7. Grudnia r. z. przechodząc po lodzie przez jezioro pod Dzięcielinem, i przy wielkiem oddaleniu od brzegu, głębokości jeziora i słabości lodu, niezawodnie byłby się utopił, gdyby wyrobnik Jędrzéj Brzuska z własnem życia niebezpieczeństwem niebył go ocalił; — doniesienia o jarmarkach, że jarmark w Trzcielu odłożony z d. 27. Kwietnia na dzień 4. Maja r. b.; a naznaczone na dni 30. Marca i 22. Czerwca r. b. jarmarki w Stęszewie odbędą się dnia 23. Marca i 15. Czerwca; — i kroniki osobiste.

Ze Lwowa. — »Tygodnika rolniczo przemysłowego« pod Redakcyją T. W. Kochańskiego, wyszedł Nr. 7. i obejmuje: 1) Ogólne wyobrażenie o życiu jestestw organicznych i w pływie na nie ciepła, światła, wody i powietrza atmosferycznego. (Ciąg dalszy.) 2) O poprawie bagien, trzęsawisk i w ogólności łąk błotnych, trudnych do osuszenia i o zmianie ich na łąki użyteczne. 3 O materyjałach do robót stelmachskich. 4) Uwagi o pomnożeniu mléka u krów, przez Hermsteta. 5) Tratowanie zboża końmi. 6) Doświadczenie ekonomiczne wyjęte z teki niemieckiego gospodarza. 7) Wiadomości czasowe.

Z Wilna — Numer 11. »Wizerunków i roztrząsań naukowych" mieści z rzeczy krajowych: a) Diaryjusz wjazdu i aktu koronacyi na Królestwo Polskie Augusta II. b) Rozbiór dzieła: »Zbiór wiadomości do historyi sztuki lekarskiéj w Polszcze;« wydanego roku 1839 przez Dr. Gąsiorowskiego w Poznaniu. Recenzyja przez Dr. Adamowicza bardzo gruntownie, a co większa sine ira napisana, co nie o wszystkich tegoczesnych recenzyjach powiedzieć można. W końcu pochwalna wiadomość o utworach muzycznych Stanislawa Moniuszki. między innémi o tegoż muzyce do wystawianéj na scenie wileńskiéj komedyjo opery Alexandra hrabi Fredra: Nocleg w Apeninach.

Z Warszawy. — Zeszyt pierwszy nowego tutejszego pisma czasowego, wychodzącego pod redakcyją F. S. Dmochowskiego: Przegląd Warszawski, zawiera między innémi ważny artykuł: »Rys kształcenia się języka polskiego i wpływ, jaki nań miały inne języki." —

Do lepszych poetów przybył Edmund Wasilewski, którego Poezyj tomik pierwszy niedawno z druku wyszedł.
